

LAG- och EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 4/1981-82 med anledning av ltl Barbro Sundbaks m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om utarrendering av lämplig landskapsägd gård för drift enligt alternativ odlingsform.

Landstinget har inbegärt lag- och ekonomiutskottets utlåtande över ovan nämnda motion. Utskottet, som hört landskapsagronomen Göte Larpes och bonden Erik Lindholm, får härmed vördsamt anföra följande.

Intresset för alternativa odlingsformer har under senare år ökat betydligt. Frågan har även tidigare berörts i landstinget i flera olika sammanhang. Landstinget beslöt i januari 1979 på basen av två hemställningsmotioner hemställa om tillsättande av en kommitté för att utreda möjligheterna för ett alternativt jordbruk. I sitt betänkande nr 9/1978-79 över de båda motionerna berörde lag- och ekonomiutskottet tämligen ingående olika aspekter på alternativ odling. Vid behandlingen av ärendet beslöt landstinget ytterligare om vissa tillägg till motiveringarna.

Den av landskapsstyrelsen tillsatta kommittén för alternativt jordbruk har bl.a. föreslagit (Åländsk utredningsserie 1980:12) att en av landskapet ägd mindre gård utarrenderades för att drivas enligt alternativa odlingsmetoder och härvid tjäna som demonstrationsobjekt samt att utbildning i grunderna för alternativa odlingsformer borde ges vid lantmannaskolan. Däremot anser kommittén det inte möjligt att för närvarande vid Ålands försöksstation bedriva försök emedan tillräckliga åkerjordar inte står till förfogande under den tid som krävs för ändamålet.

Det tilltagande intresset har redan lett till att odling enligt alternativa metoder inletts i begränsad skala i landskapet. Det är enligt utskottets mening värdefullt om det här finns jordbrukare som är bevandrade i odlingstekniken och kan stå till tjänst med demonstrationsobjekt. Till följd av de ständigt stigande energikostnaderna riskerar jordbruket att drabbas av återkommande kostnadsstegringar för bränsle, konstgödsel och maskiner. Atminstone en partiell övergång till andra odlingsmetoder kan härvid bli nödvändig och en viss beredskap inför detta är sålunda värdefull.

Utskottet har erfarit att marknadsföringen av produkter odlade enligt alternativa metoder inte tills vidare medfört några problem.

Med hänsyn till att en mängd utländska produkter av ibland något

tvivelaktig kvalitet importerats är det vidare viktigt att en inhemsk kontrollerad produktion fås till stånd.

Utskottet efterlyste redan i sitt ovan nämnda betänkande 1979 demonstrationsodlingar på landskapets försorg. För att försöken skall kunna bedrivas under realistiska former borde den tillbudsstående arealen motsvara åtminstone ett normalt åländskt familjejordbruk på 8-10 hektar. Det är vidare viktigt att försöken tillåts bedrivas under en tillräckligt lång tid. Övergångstiden från konventionella till alternativa odlingsmetoder är nämligen ofta lång, upp till sju år.

Enligt utskottets mening vore det värdefullt om försök med alternativa odlingsformer snarast möjligt kunde igångsättas under landskapets medverkan. Härvid kan flera olika alternativ bli aktuella:

1). En av landskapets jordegendomar kunde utarrenderas helt eller delvis för ändamålet till en enskild jordbrukare. Nu giltiga arrenden utlöper 1983 för Vestergård i Tosarby, Sund, och 1984 för Berg i Gesterby, Sund. Av kungsgårdarna binds för närvarande Kastelholm inte av något arrendekontrakt med hänsyn till pågående utredning om gårdens framtida användning. I diskussionen härom har även framförts förslag om att delar av gårdens marker kunde utnyttjas just för alternativ odling. Utskottet finner planerna värda fortsatt övervägande. Om utarrendering av någon gård skulle komma i fråga borde hänsyn tas till de högre omkostnaderna vid odling enligt alternativa former då arrendets storlek fastslås.

2). Demonstrationsodlingar enligt alternativa former kunde även bedrivas i försöksstationens eller lantmannaskolans regi. I det upplysnings- och utbildningsarbete dessa institutioner bedriver borde alternativa odlingsformer ingå som ett naturligt element. Tillgången till lämplig åkerjord kan i båda fallen för närvarande vara begränsad men även här kan man tänka sig att helt eller delvis ställa någon av landskapets jordegendomar till förfogande. En verksamhet i dessa former torde även garantera den nödvändiga kontinuiteten under ett antal år.

3). En enskild jordbrukarfamilj skulle av landskapsmyndigheterna ges sådant stöd att den kan förbinda sig att under viss tillräckligt lång tid bedriva jordbruk enligt alternativa odlingsformer. Ett sådant stöd kan ges i olika former, t.ex. kompensation för ev. lägre intäkter eller högre omkostnader, genom en omfattande sakkunnighjälp, förmånliga lån för nödvändiga anskaffningar etc.

Utskottet konstaterar att ett slutligt ställningstagande till ovan anförda alternativ fordrar ytterligare överväganden av landskapsstyrelsen, varför utskottet något har omformulerat motionärernas klämförslag.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget hemställer om att landskapsstyrelsen genom att ställa till förfogande av landskapet ägd jordbruksmark eller på annat lämpligt sätt befrämjar försök med jordbruk enligt någon alternativ odlingsform.

Mariehamn den 29 oktober 1981.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Bjarne Björklund
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordf. Björklund, v. ordf. Lönn, ledamöterna Boman (delvis), Roald Karlsson och Söderholm.